

Aktualizacja Programu usuwania
wytrobów zawierających azbest
dla Gminy Karpacz
na lata 2013 - 2032

Zamawiający:

Gmina Karpacz
Urząd Miejski w Karpaczu
ul. Konstytucji 3 Maja 54
58 – 540 Karpacz

Wykonawca:

Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60-583 Poznań
www.greenkey.pl

Aktualizacja Programu usuwania wytrobów zawierających azbest dla Gminy Karpacz na lata 2013 - 2032

Kierownik projektu:

mgr Joanna Masiota

Autorzy opracowania:

mgr Joanna Masiota
mgr inż. Sylwia Turowska
mgr Joanna Walkowiak

Październik, 2013 r.

SPIS TREŚCI:

1. POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	5
2. PODSTAWY PRAWNE	6
3. AZBEST – WŁAŚCIWOŚCI I ZASTOSOWANIE SZKODLIWE DZIAŁANIE NA ZDROWIE CZŁOWIEKA	9
4. CHARAKTERYSTYKA GMINY KARPACZ	10
5. INWENTARYZACJA ILOŚCI AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJACYCH AZBEST NA TERENIE GMINY KARPACZ.....	11
6. SZACUNKOWE KOSZTY DEMONTAŻU, TRANSPORTU I UNIESZKODLIWIANIA WYROBÓW ZAWIERAJACYCH AZBEST NA TERENIE GMINY KARPACZ.....	15
7. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJACYCH AZBEST DLA GMINY KARPACZ.....	19
7.1. Obowiązki Gminy wynikające z Programu oraz dotychczasowe działania Gminy...20	
7.2. Obowiązki właścicieli nieruchomości wynikające z Programu.....22	
7.3. Obowiązki wykonawcy robót wynikające z Programu.....23	
8. HARMONOGRAM ZADAŃ GMINY W ZAKRESIE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJACYCH AZBEST ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ.....	24
9. FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW ZAWIERAJACYCH AZBEST.....	25
Spis tabel	29
Spis wykresów	29
Spis załączników	29
Spis skrótów.....	29

1. POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Na mocy ustawy z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 r., nr 3, poz. 20 z późn. zm.), w roku 1998 w Polsce zakończono produkcję wyrobów zawierających azbest. Na posiadaczy wyrobów zawierających azbest nałożono obowiązek ich inwentaryzowania i przestrzegania specjalnych procedur w trakcie usuwania, transportu i ich składowania. Szacuje się, że proces usuwania wyrobów zawierających azbest trwać będzie ok. 20 lat. W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”, a następnie dnia 15 marca 2010 przyjęto uchwałę nr 39/2010 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”.

Tak długi okres został przyjęty ze względu na trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie oraz ich znaczne rozproszenie na terenie kraju. Dodatkowo czas ten wydłuża konieczność ponoszenia wysokich kosztów demontażu oraz transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, a także kosztów związanych z zakupem nowych wyrobów bezazbestowych, które zastąpią usunięte wyroby azbestowe.

Proces eliminacji azbestu może ulec przyspieszeniu dzięki stale rosnącej świadomości ekologicznej mieszkańców, a także nowym możliwościom w zakresie estetyki wykończenia obiektów budowanych. Najważniejsza jednak, wydaje się być możliwość wsparcia finansowego działań, przez państwo i samorząd.

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” określił następujące zadania na poziomie lokalnym realizowane przez samorząd gminny:

- a) gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.gov.pl;
- b) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest;
- c) organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;
- d) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;
- e) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- f) współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
- g) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
- h) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu;
- i) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Zarówno Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Karpacz, jak i Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 opierają się na następujących celach:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Celem niniejszego Programu jest wskazanie mieszkańcom Gminy szkodliwego wpływu azbestu na zdrowie człowieka, określenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Karpacz oraz wyznaczenie zadań w długookresowym procesie eliminowania wyrobów zawierających azbest z użytkowania. Wszystkie te działania przyczyniają się do stworzenia właściwych warunków życia mieszkańców Gminy. Program ma charakter lokalny, jest jednak spójny z głównymi założeniami programu ogólnopolskiego.

2. PODSTAWY PRAWNE

Podstawy prawne dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest i sposób postępowania z nimi stanowią przede wszystkim:

Ustawy:

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 r. nr 3, poz. 20, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2010 r. nr 243, poz. 1623 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 r. nr 25, poz. 150, z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 r., poz. 21 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2001 r. nr 100, poz. 1085, z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2002 r. nr 199, poz. 1671, z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. 2004 r. nr 92, poz. 881 z późn. zm.);
8. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2013 r., poz. 594 z późn. zm.);
9. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2012 r., poz. 391. z późn. zm.);
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 r. nr 157, poz. 1240, z późn. zm.).

Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. 2004 r. nr 183, poz. 1896);
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 r. nr 185, poz. 1920, z późn. zm.);
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. 2005 r. nr 13, poz. 109);
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2011 r. nr 33, poz. 166);
5. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2002 r. nr 217, poz. 1833, z późn. zm.);
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. 2002 r. nr 191, poz. 1595);
7. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 r. nr 71, poz. 649, z późn. zm.);
8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. 2005 r. nr 216, poz. 1824);
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001 r. nr 112, poz. 1206);
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. 2010 r. nr 249, poz. 1673);
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. 2002 r. nr 122, poz. 1055);
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. 2009 r. nr 124 poz. 1033);
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2010 r. nr 16 poz. 87)
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. 2013 r., poz. 523);

15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. 2011, nr 298, poz. 1771);
16. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. 2002 r. nr 108, poz. 953, z późn. zm.);
17. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2002 r. nr 237, poz. 2011, z późn. zm.);
18. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. 2003 r. nr 120, poz. 1126);
19. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13.12.2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 r. nr 8 poz. 31).

Pozostałe:

1. Dyrektywa Rady 67/548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 196 z 16.08.1967, str. 1 - 98; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 001, str. 27 - 31);
2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (Dz. Urz. UE L 330, z 16.12.2009, str. 28);
3. Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. U. L 85 z 28.3.1987, str. 40 - 45; Polskie wydanie specjalne: Rozdział 13 Tom 008 P. 269 – 274);
4. Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. U. L 182 z 16.7.1999, str. 1 - 19; Polskie wydanie specjalne: Rozdział 15 Tom 04 P. 228 – 246);
5. Dyrektywa 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz. Urz. WE L312 z 22.11.2008, str. 3);
6. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 1013/2006 z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów (Dz. Urz. WE L 190, z 12.07.2006, str. 1).

Powyższe ustawy, rozporządzenia oraz dyrektywy dostępne są na stronach internetowych odpowiednich ministerstw, w Internetowym Systemie Aktów Prawnych - <http://isip.sejm.gov.pl>, na stronie internetowej Bazy Azbestowej – www.bazaazbestowa.gov.pl oraz na stronie internetowej <http://eur-lex.europa.eu>.

3. AZBEST – WŁAŚCIWOŚCI I ZASTOSOWANIE SZKODLIWE DZIAŁANIE NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

Właściwości azbestu: niepalność, odporność na chemikalia, wytrzymałość mechaniczna oraz łatwość łączenia np. z cementem spowodowały, że azbest w Polsce wykorzystywano przede wszystkim przy produkcji popularnego „eternitu” (czyli falistej płyty azbestowo-cementowej do krycia dachów), budowy ścianek działowych, papy, rur wodociągowych, kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania jako izolacja termiczna, do budowy przewodów kominowych, kocy gaśniczych, ubrań ognioodpornych stosowanych np. w hutnictwie, ratownictwie przemysłowym, straży pożarnej i innych. Azbest stosowano także do produkcji tynków i izolacji, niektórych typów kuchenek elektrycznych, szcęk hamulcowych, podkładek pod gorące naczynia, ciepłarek i suszarek laboratoryjnych itp. Wyroby zawierające azbest sklasyfikowano w dwóch klasach:

- **KLASA I** – to tzw. wyroby „miękkie” lub słabo spoiste, zawierające powyżej 20 % azbestu, mała ilość lepiszcza i gęstość objętościowa mniejsza niż 1 000 kg/m³. Do tej grupy zaliczamy m. in. koce gaśnicze, materiały i wykładziny cierne. Same wyroby ulegają łatwo uszkodzeniom mechanicznym, powodując znaczną emisję włókien do otoczenia.
- **KLASA II** – to tzw. wyroby „twarde” o zawartości azbestu poniżej 20 %. Do tej grupy zalicza się m. in. rury wodociągowe, kanalizacyjne czy popularny „eternit”.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001 r. nr 112, poz. 1206) odpady zawierające azbest sklasyfikowane są jako odpady niebezpieczne z przypisanymi następującymi kodami klasyfikacyjnymi:

- 06 07 01* - Odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - Odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - Odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
- 10 13 09* - Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,
- 15 01 11* - Opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - Okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
- 17 06 01* - Materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - Materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Sam azbest, to włókniste minerały krzemianowe występujące w przyrodzie w postaci wiązek włókien cechujących się nadzwyczajną wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działania czynników chemicznych i fizycznych. Staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia (łamanie, kruszenie, cięcie itp.) wyrobów zawierających azbest. Wówczas uwalniane są do powietrza włókna, które mogą zostać przeniesione podczas oddychania do płuc. Agresywność pyłu azbestowego jest zależna m. in. od średnic tych włókien, ich stężenia w środowisku oraz czasu trwania narażenia. Ryzyko zwiększa się znacznie w przypadku palących wyrobów tytoniowe. Najgroźniejsze dla zdrowia człowieka są włókna, których średnica jest mniejsza od

3 mikrometrów. Takie włókna są łatwo wciągane wraz z powietrzem do płuc, docierając do końcowych odcinków dróg oddechowych, pozostają tam na stałe. Może to powodować chorobę zwaną azbestozą. Z kolei włókna o średnicy powyżej 5 mikrometrów zatrzymują się w górnych odcinkach dróg. Warto pamiętać, że pył azbestowy, oprócz tego, że zanieczyszcza płuca, także je uszkadza mechanicznie - ostre cząsteczki drażnią śluzówkę - co prowadzi do zwłóknienia tkanki płucnej, W dalszej konsekwencji pośrednio wpływa to na rozwój procesu nowotworowego. Organizm człowieka, ze względu na wspomnianą wcześniej dużą chemiczną odporność azbestu, nie jest w stanie rozpuścić tych włókien. Proces chorobowy jest długi, średnio wynosi 20 lat od chwili zetknięcia się z azbestem. Sama choroba objawia się napadami kaszlu i astmą.

Ciągłe, np. zawodowe, przebywanie w środowisku narażonym na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej,
- łagodnych zmian opłucnowych,
- raka płuc,
- międzybłonniaków opłucnej i otrzewnej.

4. CHARAKTERYSTYKA GMINY KARPACZ

Gmina Karpacz położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w powiecie jeleniogórskim i zajmuje powierzchnię 37,99 km². Jest to gmina miejska. Według danych GUS za rok 2012 Gminę zamieszkiwało 5 007 osób.

Biorąc pod uwagę dane GUS dotyczące podmiotów gospodarczych (stan na rok 2012), na terenie Gminy Karpacz działało 838 podmiotów gospodarczych. W prowadzonej działalności gospodarczej dominują podmioty zarejestrowane w sekcji I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi co jest ściśle związane z faktem, iż Gmina Karpacz jest gminą typowo turystyczną. Potencjał Gminy Karpacz opiera się przede wszystkim na bardzo wysokich walorach przyrodniczych. Tereny te są podstawą rozwoju turystyki krajoznawczej, rekreacyjnej i wypoczynkowej.

Gmina Karpacz położona jest w obrębie Karkonoszy, które stanowią obszar unikatowy pod względem geomorfologii. Łączą one krajobraz gór średnich z elementami rzeźby wysokogórskiej. W obrębie Karkonoszy wyróżnia się kilka mniejszych jednostek o specyficznej rzeźbie, częściowo nawiązującej do budowy geologicznej podłoża. Część Karkonoszy, na której położony jest Karpacz, nazywana jest Śląskim Grzbietem. Ma on charakter zrównanej wierzchowiny (1 350 – 1 450 m n.p.m.), ponad którą wynoszą się kopulaste szczyty takie jak: Śnieżka (1 602 m n.p.m. – najwyższy punkt na terenie Gminy) i Wielki Szyszak (1 509 m n.p.m.). Zabudowania Miasta położone są na wysokościach od 495 do 885 m. n.p.m., w wąskiej i stromej dolinie rzeki Łomnica. Łomnica wypływa u podnóża Śnieżki z kotła Wielkiego Stawu na wysokości 1 225 m n.p.m. Rzeka posiada duże spadki oraz liczne wodospady. Dopływami Łomnicy są: Łomniczka (ze swoim dopływem Płomnica) i Bystrzyk. Na terenie Gminy położone są dwa jeziora górskie, zwane stawami karkonoskimi. Lesistość Gminy wynosi ok. 64,1 % powierzchni Gminy (dane GUS za 2012). Z form ochrony przyrody ustanowionych na terenie Gminy, na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, występują Karkonoski Park Narodowy,

obszary Natura 2000 – Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Karkonosze, Obszar Specjalnej Ochrony Karkonosze, a także rezerwat biosfery i pomniki przyrody.

5. INWENTARYZACJA ILOŚCI AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY KARPACZ

Na terenie Gminy Karpacz inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest przeprowadzona została w roku 2007, podczas opracowywania pierwszego Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Karpacz. Inwentaryzacja przeprowadzona została w oparciu o formularze inwentaryzacyjne, które zostały przekazane do Gminy.

Na potrzeby niniejszego opracowania dane inwentaryzacji zostały pomniejszone o ilość wyrobów już usuniętych z terenu Gminy Karpacz.

W chwili obecnej na terenie Gminy wyroby zawierające azbest znajdują się na 89 posesjach, w tym:

- 33 budynki stanowią własność prywatną,
- 50 budynków będące w zarządzenie MZGK Sp. z o. o.,
- 6 budynków w sektorze gospodarczym.

Na terenie Gminy zinwentaryzowano azbest w ilości ok. 17 929 m² (ok. 197,22 Mg¹), w tym:

– 17 109 m ² (ok. 188,20 Mg)	I stopnia pilności wymiany;
– 820 m ² (ok. 9,02 Mg)	II stopnia pilności wymiany;
– 0 m ²	III stopnia pilności wymiany.

¹ **1 m² = 0,011 Mg.** Poprzedni Program zakładał, że 1 m² = 0,025 Mg i dodatkowo do przeliczeń zastosowano wskaźniki, z których w niniejszej wersji Programu zrezygnowano. Przyjęto, że 1 m² = 0,011 Mg w celu zachowania zgodności pomiędzy Programem, a bazą azbestową, której uzupełnianie stanowi wywiązanie się z obowiązków wynikających z Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Tabela 1. Inwentaryzacja ilości azbestu na terenie Gminy Karpacz – kształtowanie się ilości azbestu na przestrzeni lat

Stan wyjściowy 2007 r.				Stan na rok 2010 r.				Stan na rok 2013 r.		
Ilość budynków	Ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych w m ²	ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych zbilansowana o przyjęte wskaźniki przeliczeniowe		Ilość budynków	Ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych w m ²	ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych zbilansowana o przyjęte wskaźniki przeliczeniowe		Ilość budynków	Ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych	
		w m ²	w Mg			w m ²	w Mg		w m ²	w Mg
109	22 508	24 580	614	103	21 473	24 671	466	89	17 929	197,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Karpaczu

Tabela 2. Inwentaryzacja ilości azbestu na terenie Gminy Karpacz – kształtowanie się ilości azbestu wg stopnia pilności wymiany na przestrzeni lat

Stan wyjściowy 2007 r.						Stan na rok 2010 r.						Stan na rok 2013 r.					
ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych zbilansowana o wskaźniki przyjęte przeliczeniowe wg poszczególnych stopni pilności wymiany						ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych zbilansowana o wskaźniki przyjęte przeliczeniowe wg poszczególnych stopni pilności wymiany						ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych					
I stopień		II stopień		III stopień		I stopień		II stopień		III stopień		I stopień		II stopień		III stopień	
w m ²	w Mg	w m ²	w Mg	w m ²	w Mg	w m ²	w Mg	w m ²	w Mg	w m ²	w Mg	w m ²	w Mg	w m ²	w Mg	w m ²	w Mg
23 695	592	885	22	0	0	23 511	470	885	18	275	5	17 109	188,20	820	9,02	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Karpaczu

Na terenie Gminy Karpacz nie zinwentaryzowano wyrobów azbestowych zaliczonych do III stopnia pilności wymiany.

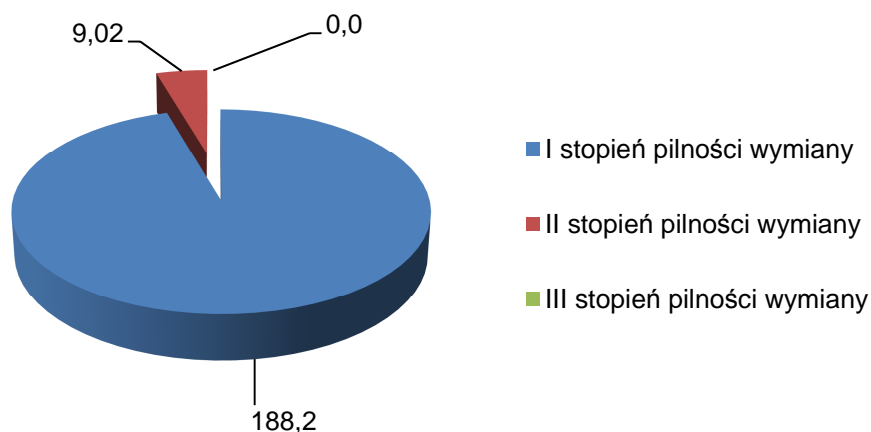
Azbest II stopnia pilności wymiany stanowi ok. 4,6 % ogólnej ilości zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest. W tym przypadku wymaga się przeprowadzenia ponownej oceny stanu w czasie do I roku.

Na terenie Gminy Karpacz zinwentaryzowano 95,4 % wyrobów azbestowych ocenianych na I stopień pilności, przy którym wymiana wymagana jest bezzwłocznie.

Tabela 3. Inwentaryzacja ilości azbestu na terenie Gminy Karpacz – zestawienie ogólne

Ilość posesji	Ilość odpadów azbestowych		I stopień pilności wymiany		II stopień pilności wymiany		III stopień pilności wymiany	
	m ²	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg
89	17 929	197,22	17 109	188,20	820	9,02	0	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji przekazanej przez Urząd Miejski w Karpaczu

Wykres 1. Ilość zinwentaryzowanego azbestu na terenie Gminy Karpacz wg stopnia pilności w Mg

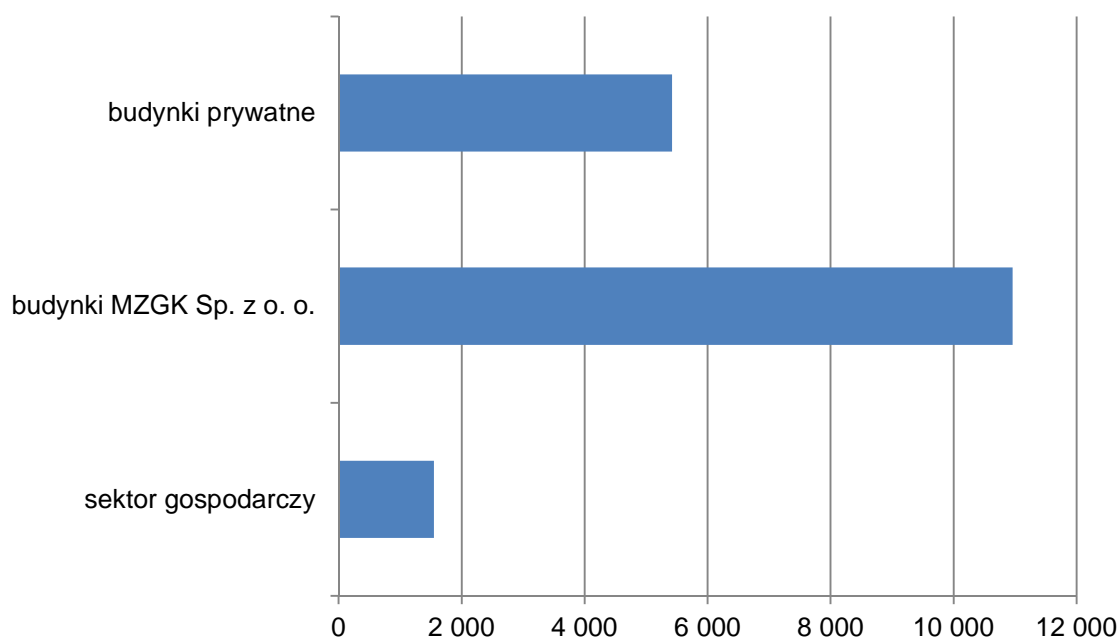
Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji przekazanej przez Urząd Miejski w Karpaczu

Na terenie Gminy Karpacz najwięcej azbestu znajduje się na budynkach będących w zarządzie MZGK Sp. z o. o – 50 budynków, co stanowi 56,2 % ogólnej liczby budynków. Najmniej budynków zinwentaryzowano w sektorze gospodarczym, tylko 6 budynków, co stanowi 6,7 % ogólnej liczby budynków.

Tabela 4. Ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Karpacz

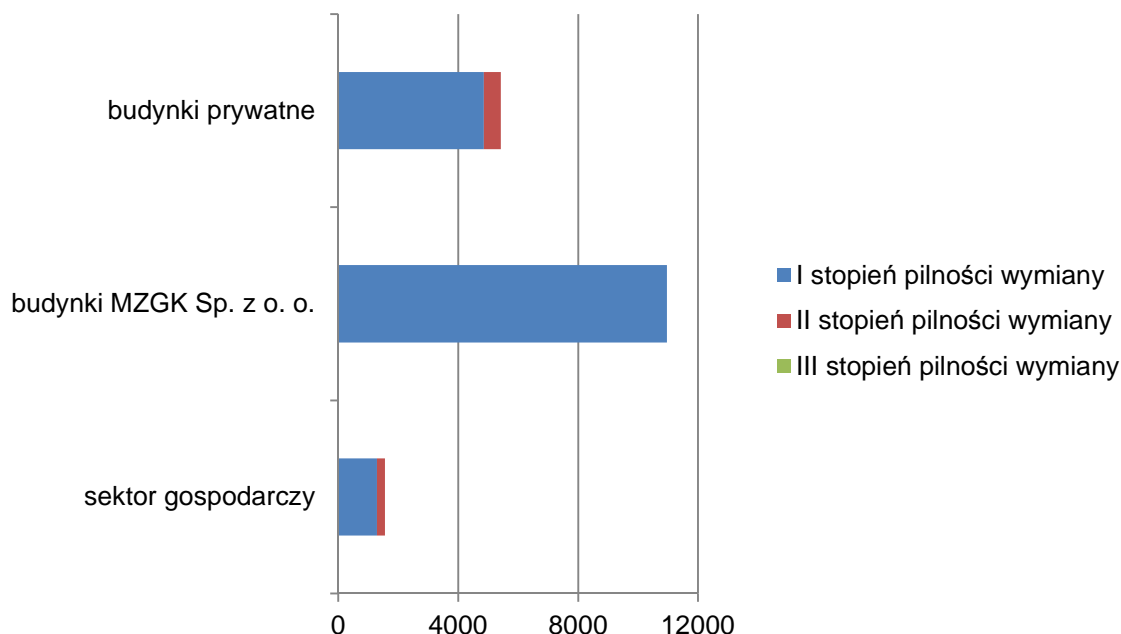
Lp.	rodzaj budynku	Ilość posesji	Ilość azbestu ogółem		I stopień pilności		II stopień pilności		III stopień pilności	
			m ²	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg
1	budynki prywatne	33	5 419	59,61	4 859	53,45	560	6,16	0	0,00
2	budynki MZGK Sp. z o. o	50	10 960	120,56	10 960	120,56	0	0,0	0	0,00
3	sektor gospodarczy	6	1 550	17,05	1 290	14,19	260	2,86	0	0,00
	Razem	89	17 929	197,22	17 109	188,20	820	9,02	0	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji przekazanej przez Urząd Miejski w Karpaczu

Wykres 2. Ilość zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest w m² ogółem w poszczególnych miejscowościach Gminy Karpacz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji przekazanej przez Urząd Miejski w Karpaczu

Wykres 3. Ilość zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest w m² wg poszczególnych kategorii stopnia pilności wymiany w poszczególnych miejscowościach Gminy Karpacz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji przekazanej przez Urząd Miejski w Karpaczu

6. SZACUNKOWE KOSZTY DEMONTAŻU, TRANSPORTU I UNIESZKODLIWIANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY KARPACZ

Do 2032 roku należy z terenu Gminy Karpacz usunąć wszystkie wyroby zawierające azbest. Nie będzie to możliwe bez finansowego wsparcia osób fizycznych – właścicieli, zarządców, użytkowników – obiektów zawierających wyroby z azbestu. Pomoc finansową należy zapewnić zwłaszcza w części dotyczącej transportu i unieszkodliwiania azbestu oraz w miarę posiadanych środków, demontażu pokryć dachowych. Koszty te w niniejszym Programie zostały oszacowane w oparciu o uśrednione ceny usługi zdjęcia poszycia dachowego, transportu oraz unieszkodliwienia na składowisku.

Do obliczeń kosztów likwidacji azbestu z terenu Gminy posłużono się wskaźnikami uzyskanymi na podstawie konsultacji z przedsiębiorcami zajmującymi się demontażem i transportem azbestu oraz zarządzającym składowiskiem odpadów niebezpiecznych, danymi Urzędu Miejskiego w Karpaczu, a także danymi z bazy azbestowej. Do obliczeń wzięto pod uwagę uśrednioną stawkę opłat za unieszkodliwianie (składowanie) na składowisku z terenu województwa dolnośląskiego.

Jedna płyta eternitowa waży ok.: 11 kg (wg Bazy Azbestowej, jednak biorąc pod uwagę, praktyczne uwarunkowania i pozyskane informacje od firm zajmujących się demontażem pokryć dachowych – azbestowych waga ta może być wyższa)

Średni koszt demontażu azbestu wynosi ok. 17 zł/m²

Na terenie województwa dolnośląskiego odpady azbestowe mogą być deponowane na 3 składowiskach:

- 1) na terenie Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Marcinowie w Gm. Trzebnica, powiat trzebnicki. Składowisko to znajduje się w odległości ok. 152,3 km od miejscowości Karpacz – siedziby Gminy Karpacz (mierzonej wg trasy dojazdu od miejscowości Karpacz).

Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Marcinowie
Zarządzający obiektem – Trzebnicki Zakład Gospodarki Komunalnej ERGO Sp. z o.o.
Pl. Piłsudskiego 1, 55 - 100 Trzebnica
(cena przyjęta do obliczeń na potrzeby Programu – 246,48 zł)

- 2) na terenie Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu w Gm. Polkowice, powiat polkowickim. Składowisko to znajduje się w odległości ok. 117,3 km od miejscowości Karpacz – siedziby Gminy Karpacz (wg trasy dojazdu od miejscowości Karpacz)

Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu
Zarządzający obiektem - Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.
ul. Dąbrowskiego 2, 59 - 100 Polkowice
(cena przyjęta do obliczeń na potrzeby Programu – 495,00 zł)

- 3) na terenie Składowiska Odpadów Przemysłowych w Wałbrzychu w Gm. Wałbrzych, powiat wałbrzyski. Składowisko to znajduje się w odległości ok. 67,8 km od miejscowości Karpacz – siedziby Gminy Karpacz (wg trasy dojazdu od miejscowości Karpacz)

Składowisko Odpadów Przemysłowych w Wałbrzychu
Zarządzający obiektem - Mo-BRUK SA
Niecew 68, 33 - 322 Korzenna
(cena przyjęta do obliczeń na potrzeby Programu – 230,00 zł)

Do wskazanych w województwie dolnośląskim składowisk z miejscowości Karpacz – siedziby Gminy Karpacz jest średnio ok. 112,5 km (152,3 km do Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Marcinowie, 117,3 km do Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu w Gm. Polkowice oraz 67,8 km do Składowiska Odpadów Przemysłowych w Wałbrzychu).

Średni koszt za km transportu przyjęto 3,80 zł/km.

Zatem koszt transportu w jedną stronę z terenu Gminy Karpacz na składowisko odpadów wynosić będzie **ok. 427,50 zł** brutto. Oczywiście zawsze należy brać pod uwagę koszty transportu w 2 strony (wg usług transportowych). W tym wypadku należy przyjąć, że koszt 1 transportu odpadów azbestowych z terenu Gminy Karpacz będzie wynosił **ok. 855,00 zł** (225,00 km w dwie strony: 225,00 km x 3,80 zł/km = 855,00 zł).

Aby zmniejszyć koszty transportu warto „zorganizować” transport w taki sposób, aby z terenu Gminy wyjeżdżał zawsze „pełen załadunek”. Należy przyjąć dane uzyskane od

konkretnego usługodawcy transportu, ale można przyjąć wstępne założenie, że 1 transport „pełnego załadunku” może przemieścić ok. 20 Mg odpadów azbestowych.

Łącznie na terenie Gminy Karpacz na 1 zinwentaryzowaną posesję przypada średnio ok. 2,2 Mg odpadów azbestowych. Wysuwa się zatem wniosek, że dla zmniejszenia kosztów transportu należy zorganizować jednorazowy transport dla ok. 9 posesji.

1 transport dla 1 właściciela posesji = ok. 855,00 zł (max 20 Mg);

9 transportów dla 9 właścicieli posesji = ok. 7 695,00 zł (max 20 Mg).

Najkorzystniejszy:

1 transport dla 9 właścicieli posesji = 855,00 zł (max 20 Mg).

Koszty transportu zorganizowanego dla jednego właściciela – 95,00 zł (855,00 zł /
9 nieruchomości)

(9 nieruchomości x ok. 2,2 Mg/posesję = 19,8 Mg – poniżej 20 Mg)

Wymaga to jednak dużej koordynacji prac, uzgodnień i współpracy zarówno z przedsiębiorcami zajmującymi się demontażem i transportem, ale głównie z właścicielami nieruchomości.

Należy zaznaczyć jednak, że są to średnie koszty i mogą się różnić od kosztów właściwych. Koszty właściwe ustala się w oparciu o wiele czynników i zakres prowadzonych prac.

Podsumowując:

Tabela 5. Szacunkowe koszty związane z demontażem i unieszkodliwieniem wyrobów azbestowych

Lp.	Proces	Jednostka miary	Szacunkowa Ilość	Szacunkowy koszt w latach 2013 – 2032 [zł]	% udział kosztów
1.	Demontaż	17,00 zł/m ²	17 929,0 m ²	304 793,00	65,6
2.	Transport	3,80 zł/km	- max* -225,0 km x 91 transportów - min -225,0 km x ok. 10 transportów	max – 76 095,00 min – 8 431,11 (różnica: 69 209,30)	16,4
3.	Unieszkodliwianie	324 zł/1Mg	197,22 Mg	63 898,96	13,7
4.	Edukacja - Informacja	1 000 zł/rok	20 lat	20 000	4,3
Razem:				464 786,96	100,0

*wartość wzięta do obliczeń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji przekazanej przez Urząd Miejski w Karpaczu

Na terenie Gminy Karpacz znaczna część wyrobów azbestowych, aż 95,4 % zakwalifikowana została do I stopnia pilności wymiany, przy którym wymiana wymagana jest bezzwłocznie. Oznaczałoby to, że Gmina Karpacz najlepiej w przeciągu roku powinna usunąć 188,20 Mg wyrobów azbestowych. Wymagałoby to jednak olbrzymich nakładów finansowych i pełnego zaangażowania firm specjalistycznych.

W związku z powyższym założono, że z terenu Gminy Karpacz w latach:

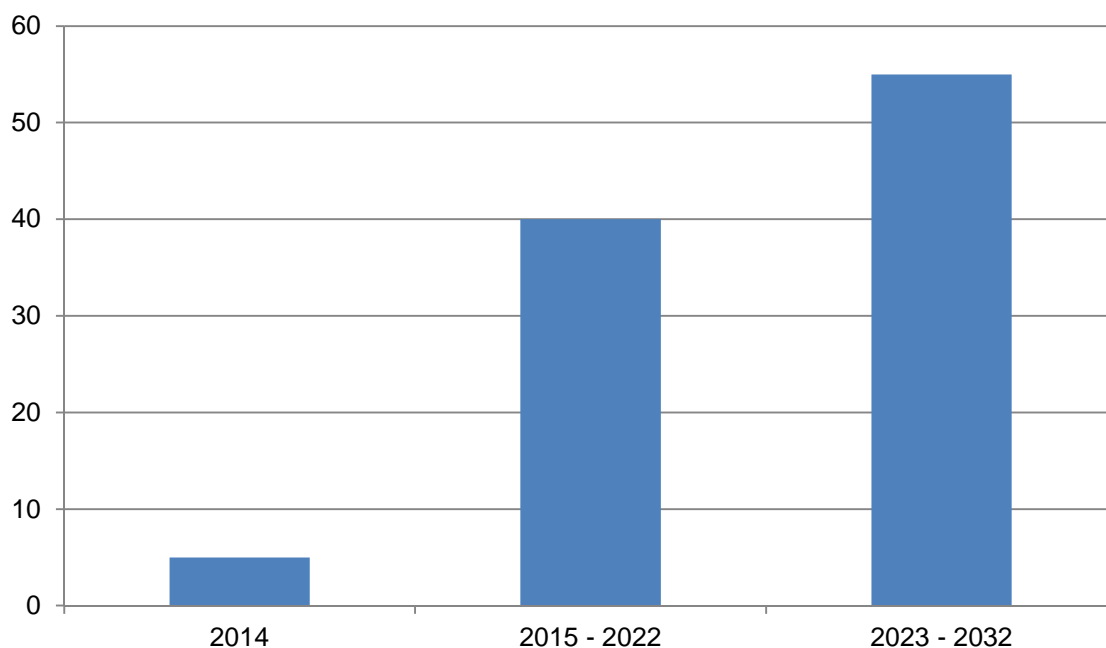
- 2014 – 2022 – zostanie usuniętych ok. 45 % ilości wyrobów zinwentaryzowanych, pozostających na terenie nieruchomości;

- 2023 – 2032 - zostanie usuniętych ok. 55 % ilości wyrobów zinwentaryzowanych, pozostających na terenie nieruchomości.

Tabela 6. Harmonogram usuwania azbestu z terenu Gminy Karpacz

Przedział czasowy	Do 31.XII roku:	Planowana ilość likwidacji azbestu [m ²]	Planowana ilość likwidacji azbestu [Mg]	Planowana ilość likwidacji azbestu [%]	Szacunkowy koszt likwidacji azbestu do 31 XII roku [zł brutto]	
					Wariant I Koszt demontaż + transport + unieszkodliwienie (składowania)	Wariant II Koszt Transport + unieszkodliwienie (składowanie)
2014	2014	896,45	9,86	5	22 239,35	6 999,70
2015 - 2022 8 lat	2022	7 171,60	78,89	40	177 914,78	55 997,58
2023 - 2032 10 lat	2032	9 860,95	108,47	55	244 632,83	76 996,68
RAZEM: 2013 - 2032 21 lat	do 2032	17 929,00	197,22	100	444 786,96	139 993,96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji przekazanej przez Urząd Miejski w Karpaczu

Wykres 4. Planowana ilość likwidacji azbestu w % z terenu Gminy Karpacz w latach 2013 – 2032

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji przekazanej przez Urząd Miejski w Karpaczu

7. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY KARPACZ

Program jest opracowaniem omawiającym aktualną sytuację na terenie Gminy Karpacz, w zakresie występowania wyrobów zawierających azbest. Program jest dokumentem praktycznym, który powinien służyć podczas planowania prac związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest oraz w procesie pozyskiwania środków finansowych na ten cel. Celem Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata oraz poprawa stanu środowiska przyrodniczego i bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Karpacz. Cele zapisane w projekcie Programu dają podstawę do występowania z wnioskami o dofinansowanie działań proekologicznych zarówno przez mieszkańców Gminy, jak i przez jednostkę samorządu.

Założenia Programu powinny opierać się na pięciu głównych założeniach (Tabela 6), które ukazują możliwość rozłożenia w czasie procesu usuwania wyrobów azbestowych, przy jednoczesnym wyeliminowaniu, bądź bardzo znacznym ograniczeniu zagrożeń zdrowia człowieka.

Tabela 7. Główne założenia Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Karpacz

Lp.	GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU	SZCZEGÓŁY
1	Prowadzenie zadań legislacyjnych, mających na celu zharmonizowanie działań Gminy w zakresie usuwania azbestu z dokumentami: <ul style="list-style-type: none"> – prawa miejscowego, – gminnymi uchwałami, regulaminami z przepisami: – wojewódzkimi (WFOŚiGW), – krajowymi (POKzA, ustalenia Ministerstwa Gospodarki, NFOŚiGW), – z aktami prawa Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – uchwała Programu usuwania wyrobów zawierających azbest – ustalenie zasad demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu na terenie Gminy – ustalenie i ewentualna modyfikacja zasad przyznawania dotacji celowych do kosztów utylizacji odpadów niebezpiecznych zawierających azbest – wyznaczenie w Urzędzie Miejskim koordynatora Programu
2	Prowadzenie działań edukacyjno - informacyjnych, w celu podnoszenia świadomości i wiedzy na temat wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> – uczestniczenie koordynatora Programu i innych pracowników administracji publicznej w szkoleniach dot. realizacji likwidacji azbestu – organizowanie lokalnych szkoleń informacyjnych i edukacyjnych dla zainteresowanych mieszkańców Gminy w ramach realizacji Programu – przekazywanie informacji na temat realizacji Programu i regulaminów mieszkańcom Gminy (strona www, ulotki, artykuły prasowe, spotkania, szkolenia, informacje pisemne do konkretnych właścicieli nieruchomości posiadających azbest wg ankiet inwentaryzacyjnych)
3	Prowadzenie zadań mających na celu usuwanie azbestu z zabudowań z terenu	<ul style="list-style-type: none"> – realizacja likwidacji azbestu z terenu Gminy zgodnie z założeniami Programu, przy

Lp.	GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU	SZCZEGÓŁY
	Gminy oraz ich transport i unieszkodliwienie na wyznaczonym składowisku odpadów niebezpiecznych	<ul style="list-style-type: none"> założeniu punktów poprzednich – organizacja składania wniosków do Urzędu Miejskiego przez właścicieli azbestu – organizacja przetargów
4	Prowadzenie monitoringu realizacji Programu w postaci sukcesywnego uzupełniania systemu wojewódzkiej bazy azbestowej	<ul style="list-style-type: none"> – na bieżąco należy uzupełniać dane inwentaryzacyjne azbestu na terenie Gminy, (przyjmowanie zgłoszeń i informacji o azbecie na terenie Gminy) – roczne sprawozdania z realizacji Programu (ilość azbestu zebrana i unieszkodliwiona z terenu Gminy) – aktualizacja Programu
5	Należy mieć na uwadze ocenę narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców. W razie potrzeby proponuje się współpracę z Ośrodkiem Referencyjnym Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem	<ul style="list-style-type: none"> – kontrola poprawności działania podmiotów zajmujących się usuwaniem azbestu z terenu Gminy - zwłaszcza demontażem i transportem azbestu z terenu Gminy (ocena narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców).

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032

7.1. Obowiązki Gminy wynikające z Programu oraz dotychczasowe działania Gminy

Gmina powinna jak najszybciej uchwalić aktualizację Programu usuwania wyrobów zawierających azbest oraz wyznaczyć w Urzędzie Miejskim koordynatora Programu, co umożliwi uruchomienie procedur niezbędnych do przyspieszenia procesu oczyszczania Gminy z azbestu.

Działania podejmowane przez Gminę Karpacz i mające na celu usuwanie azbestu z terenu Gminy oraz ich transport i unieszkodliwienie na wyznaczonym składowisku odpadów niebezpiecznych powinny dążyć do:

- określenia rzeczywistej ilości użytkowanych wyrobów zawierających azbest;
- przyspieszenia prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- zwiększenia aktywności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia swoich mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania.

W przypadku opracowywanych programów konieczne jest prowadzenie monitoringu skutków realizacji postanowień projektów tych dokumentów w odniesieniu do ich wpływu na środowisko, ład przestrzenny czy zdrowie człowieka.

Zgodnie z art. 51, ust. 2, pkt.1, lit. c ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) proponuje się, aby wymagany monitoring skutków realizacji omawianego Programu był przeprowadzany w powiązaniu z coroczną aktualizacją stanu i jakości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy. W zależności od określonego stopnia pilności wymiany wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych na terenie Gminy, należy ponownie przeprowadzić ocenę wyrobów zawierających azbest.

W przypadku kiedy azbest został oceniony jako I stopień pilności wymiany wymaga się jego bezzwłocznego usunięcia. W tym przypadku priorytetowym zadaniem Gminy Karpacz powinno być dotarcie do właścicieli posesji, na których znajduje się azbest I stopnia pilności wymiany i poinformowanie ich o konieczności wymiany, zasadach bezpiecznego demontażu, transportu i unieszkodliwienia oraz możliwościach dofinansowania tego przedsięwzięcia. Po roku od przeprowadzonej inwentaryzacji konieczne jest przeprowadzenie ponownej oceny stanu wyrobów zawierających azbest, w przypadku wyrobów zaklasyfikowanych do II stopnia pilności wymiany. W ciągu kolejnych 5 lat należy monitorować stan wyrobów azbestowych zaklasyfikowanych jako III stopień pilności wymiany.

Ponadto co roku obowiązkiem Gminy jest przekazywanie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, informacji do Urzędu Marszałkowskiego o ilości usuniętego azbestu zgodnie z w rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Zgodnie ze wspomnianymi rozporządzeniami Burmistrz Gminy wprowadza dane dotyczące wyrobów zawierających azbest do Bazy Azbestowej znajdującej się pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl, która służy do zapisywania, przechowywania i odczytywania danych w postaci cyfrowej. Bieżące wpisywanie przez Gminę danych dotyczących gospodarowania wyrobami azbestowymi do Bazy Azbestowej jest realizacją zapisanego w ww. rozporządzeniu obowiązku.

Gmina Karpacz powinna także prowadzić działania edukacyjne oraz kontrolne mające na uwadze ocenę narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców. Rozwiązaniami mającymi na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko jest właściwe przeszkolenie mieszkańców, w przypadku kiedy będą samodzielnie demontować wyroby zawierające azbest. Do kwestii ograniczających negatywne oddziaływanie związanych z usuwaniem i transportem wyrobów zawierających azbest należą także:

- edukacja ekologiczna mieszkańców o szkodliwości samowolnego, samodzielnego usuwania azbestu oraz jego „dzikiego” składowania,
- zabezpieczenie techniczne sprzętu i miejsca w czasie realizacji przedsięwzięcia,
- odpowiednie zabezpieczenie osób pracujących przy demontażu pokryć azbestowych,
- odpowiednie zabezpieczenie azbestu podczas przewozu na miejsce składowania.

Gmina zakłada powierzanie zadań z zakresu usuwania i zagospodarowania odpadów przede wszystkim wyspecjalizowanym firmom, gwarantującym odpowiedni poziom bezpieczeństwa ekologicznego – wyeliminuje to przedostawanie się pyłów azbestowych do powietrza przy demontażu. Informację o podmiotach działających w zakresie demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest można znaleźć na stronie Starostwa Powiatowego w Jeleniej Górze, a także na stronie www.bazaazbestowa.gov.pl. Wykaz firm świadczących usługi w zakresie prac z azbestem znajduje się także w załączniku nr 5 do niniejszego Programu. W załączniku znajdują się firmy z terenu całej Polski, nie tylko z województwa dolnośląskiego, gdyż firmy tego rodzaju świadczą swoją działalność na terenie całego kraju.

Ponadto zbiórka odpadów odbywać się powinna z zastosowaniem specjalistycznych zabezpieczeń, bez możliwości ich przemieszczania się. Zapewnienie prawidłowego

postępowania wyeliminuje możliwość ich dostawania się do poszczególnych komponentów środowiska.

Należy podkreślić, że Gmina Karpacz podejmuje na bieżąco aktywne i skuteczne działania w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Do chwili obecnej z terenu Gminy usunięto 49,9 Mg wyrobów zawierających azbest. Nakłady poniesione na usuwanie azbestu pochodziły ze środków Gminy oraz WFOŚiGW we Wrocławiu. Dodatkowo część wspomnianej ilości wyrobów (Tabela 8, Lp. 2 – obiekty gminne) usunięta została w ramach zadania pn.: „Odnowa zdegradowanej substancji mieszkaniowej miasta Karpacza”, Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007 - 2013, priorytet 9, działanie 9.2.

W roku 2011 Rada Miejska w Karpaczu podjęła uchwałę nr XI/106/11 z dnia 27 września 2011 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej ze środków budżetu miasta na dofinansowanie odbioru, transportu i unieszkodliwiania materiałów zawierających azbest. Na podstawie Uchwały udziale się dofinansowania w wysokości 99 % kosztów realizacji przedsięwzięć związanych z załadunkiem, transportem i unieszkodliwieniem zdemontowanych wyrobów zawierających azbest.

Tabela 8. Zestawienie danych dotyczących ilości usuniętych wyrobów azbestowych z terenu Gminy Karpacz oraz nakładów finansowych poniesionych na zadanie (stan na rok 2013)

Lp.	Wskaźniki monitoringu	Jednostka miary
1	ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest	466 Mg
2	Ilość usuniętych odpadów azbestowych w okresie sprawozdawczym ogółem: w tym	49,9 Mg
	– nieruchomości prywatne	43,56 Mg
	– obiekty gminne	6,34 Mg *
3	Nakłady poniesione na usuwanie azbestu w okresie sprawozdawczym sektor mieszkaniowy ogółem: w tym	41 364,0 zł
	– dofinansowanie przez gminę	7 997,00 zł
	– dofinansowanie z innych źródeł (WFOŚiGW, NFOŚiGW, itp)	33 367,00 zł
4	Całkowita wartość projektu „Odnowa zdegradowanej substancji mieszkaniowej miasta Karpacza”	711 690,32 zł
	całkowite wydatki kwalifikowane projektu „Odnowa zdegradowanej substancji mieszkaniowej miasta Karpacza”	694 610,32 zł
	Wartość dofinansowania projektu „Odnowa zdegradowanej substancji mieszkaniowej miasta Karpacza” (66,86% wartości wydatków kwalifikowanych)	464 416,46 zł

Źródło: Dane z Urzędu Miejskiego w Karpaczu

7.2 Obowiązki właścicieli nieruchomości wynikające z Programu

Do obowiązków właściciela nieruchomości należy inwentaryzacja wszystkich wyrobów azbestowych znajdujących się na jego nieruchomości. Corocznie w terminie do dnia 31 stycznia osoba fizyczna, nieprowadząca działalności gospodarczej, powinna przedłożyć wynik inwentaryzacji Burmistrzowi Gminy, a przedsiębiorcy i osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą - Marszałkowi Województwa.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa osobą odpowiedzialną za ocenę stanu technicznego wyrobów zawierających azbest jest właściciel lub zarządca budowli, instalacji, urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie takie wyroby się znajdują.

Na właścicielu lub zarządcy budynku lub instalacji spoczywa też obowiązek odpowiedniego oznakowania pomieszczeń, w których znajdują się wyroby azbestowe, opracowania i wywieszenia w odpowiednim miejscu informacji ostrzegawczej o zagrożeniu azbestowym oraz zaznaczenie na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami azbestowymi.

Bezpieczne użytkowanie wyrobów zawierających azbest, w sposób niezagrażający zdrowiu bądź życiu ludzi jest dopuszczalne do 31 grudnia 2032 roku. Po tym terminie nie jest możliwe użytkowanie wyrobów zawierających azbest.

Demontaż wyrobów zawierających azbest przez właścicieli nieruchomości jest możliwy tylko po przebyciu odpowiedniego szkolenia. W pozostałych przypadkach właściciel nieruchomości zleca prace podmiotowi posiadającemu stosowne zezwolenie. Na min. 30 dni przed rozpoczęciem prac związanych z wymianą pokrycia dachowego właściciel nieruchomości powinien złożyć zgłoszenie w Starostwie Powiatowym w Jeleniej Górze do Wydziału Architektury, Budownictwa i Gospodarki Przestrzennej.

Burmistrzowi przedkłada się informację o usuniętych wyrobach zawierających azbest, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest;

7.3. Obowiązki wykonawcy robót wynikające z Programu

Należy podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami niedopuszczalne jest prowadzenie jakichkolwiek prac remontowo - budowlanych przez samych właścicieli nieruchomości nie posiadających odpowiedniego przeszkolenia. Na prowadzenie demontażu i transportu odpadów azbestowych mają pozwolenie odpowiednie podmioty i tylko one mogą wykonywać prace w tym zakresie. Wynika to z Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, z dnia 02 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki, z dnia 05 sierpnia 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Program określa zasady postępowania jakie powinien uwzględnić wykonawca przy planowaniu prac związanych z zabezpieczeniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest:

- W terminie co najmniej 7 dni roboczych przed rozpoczęciem robót nastąpić powinno zgłoszenie ich przez wykonawcę Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Jeleniej Górze, Okręgowemu Inspektorowi Pracy we Wrocławiu oraz Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 02 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004, nr 71 poz. 649 z późn. zm.);

- Należy pamiętać, że prowadzone prace powinny uniemożliwiać emisję azbestu do środowiska oraz minimalizować pylenie; zdemontowane odpady muszą być codziennie zabezpieczane i magazynowane w niedostępnym dla osób postronnych miejscu;
- Wykonawca robót jest zobowiązany wydać zleceniodawcy pisemne zaświadczenie o prawidłowości prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego; zleceniodawca (właściciel obiektu) zobowiązany jest przechowywać to oświadczenie przez okres co najmniej 5 lat.

8. HARMONOGRAM ZADAŃ GMINY W ZAKRESIE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ

Harmonogram działań realizowanych przez Gminę Karpacz w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz ochrony przed jego szkodliwością przedstawia się następująco:

Tabela 9. Harmonogram działań w zakresie inwentaryzacji i usuwania azbestu

Termin realizacji Rok	Opis zadania
2013	Opracowanie aktualizacji programu opartego o pełną inwentaryzację ilości wyrobów azbestowych
	Przyjęcie Programu
	Edukacja ekologiczna
	Promocja – informacja prawidłowych zasad gospodarki odpadami azbestowymi na terenie Gminy - zapoznanie z Programem
2014 – 2022 9 lat	Aktualizacja ilości wyrobów azbestowych
	Aktualizacja – modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego względem obowiązujących zasad przyznawania dofinansowań przez poszczególne instytucje
	Aktualizacja założeń Programu
	Edukacja ekologiczna
	Monitoring realizacji Programu co roku
	Usunięcie 45 % ilości odpadów azbestowych (wg stanu za rok 2013) (średnio 5 %/rok)
	Bezzwłoczne usunięcie azbestu I stopnia pilności
	Ponowna ocena azbestu II stopnia pilności wymagana w czasie 1 roku od uchwalenia Programu
2023 - 2032 10 lat	Aktualizacja ilości wyrobów azbestowych
	Aktualizacja – modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego względem obowiązujących zasad przyznawania dofinansowań przez poszczególne instytucje
	Aktualizacja założeń Programu
	Edukacja ekologiczna

Termin realizacji Rok	Opis zadania
2023 - 2032 10 lat	Monitoring realizacji Programu co roku
	Bezwzględne usunięcie azbestu I stopnia pilności
	Usunięcie 55 % ilości odpadów azbestowych (wg stanu za 2013) (średnio 5,5 %/rok)

Źródło: opracowanie własne

9. FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST²

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Konieczne jest zatem pozyskiwanie jak największego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem z terenu Gminy Karpacz wyrobów i odpadów zawierających azbest. Źródłami finansowania usuwania azbestu są środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki, środki własne właścicieli obiektów budowlanych, środki własne inwestorów prywatnych, środki funduszy ochrony środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, środki własne jednostek samorządowych oraz kredyty.

Po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej pojawiły się nowe możliwości i szanse na lepszy rozwój gospodarczy zgodny z ideą ekorozwoju. Uzyskanie funduszy pochodzących ze źródeł unijnych bądź innych organizacji międzynarodowych jest obecnie możliwe poprzez przystępowanie zainteresowanych stron do konkretnych programów i projektów. W obecnych warunkach gospodarczych kraju, są to często jedyne źródła finansowania i realizacji inwestycji. Bardzo ważnym jest, aby władze lokalne podejmowały próby uzyskania tych funduszy, a tym samym wykorzystały szansę na rozwój zrównoważony swojego regionu i polepszenie w nim warunków życia ludności.

Poniżej przedstawiono wybrane Programy dotyczące działań w zakresie ochrony oraz kształtowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, dzięki którym możliwe jest uzyskanie środków na konkretne projekty rozwojowe.

Przedstawione w dalszej części rozdziału Programy obowiązują do końca 2013 roku. W chwili obecnej trwają prace nad nowymi zasadami gospodarowania unijnymi dotacjami, w związku z zatwierdzeniem przez Parlament Europejski nowego budżetu unijnego. Według nowych założeń Polska otrzyma 72,9 mld euro na realizację polityki spójności, m. in. na następujące dziedziny:

- innowacje,
- przedsiębiorczość,
- badania i rozwój.

Środki na prace związane z usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest z terenu Gminy mogą być pozyskiwane z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Innym źródłem finansowania może być kredyt preferencyjny z dopłatami z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do oprocentowania, charakteryzujący się m. in. niższym od komercyjnego

² Przedstawione możliwości i zasady finansowania są zgodne ze stanem na dzień 14.10.2013 r.

oprocentowaniem i możliwością uzyskania karencji w spłacie kapitału. Taką formę zapewni Bank Ochrony Środowiska S.A., który jest uniwersalnym bankiem komercyjnym specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych.

Zgodnie z zapiskami „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu”:

„ ... Gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów zawierających azbest. Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty: ze środków własnych gminy, środków właścicieli nieruchomości, przy udziale dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy ...”.

„ ... Wsparcie finansowe usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych powinno być koordynowane przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego ...”.

Gmina Karpacz powinna nadal wspierać organizacyjnie i finansowo działania mieszkańców, którzy zdecydowali się usunąć pokrycia dachowe, wykonane w formie płyt azbestowo - cementowych.

Do tego należy na bieżąco weryfikować decyzję w kwestii wyboru wariantu dofinansowania. Dofinansowanie działań demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy jest zależne od możliwości finansowych jednostki i środków finansowych zarezerwowanych w budżecie. Warianty te mogą być jedynie wspomagane poprzez kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz dotacje z WFOŚiGW, opisane w dalszej części rozdziału:

- **I wariant** - dofinansowanie demontażu; transportu i unieszkodliwienia azbestu zebranego z terenu Gminy Karpacz,
- **II wariant** - dofinansowanie transportu i unieszkodliwienia azbestu zebranego z terenu Gminy Karpacz.

Sugeruje się w początkowych latach realizacji Programu dofinansowanie wg wariantu II z założeniem jednak możliwości aktualizacji systemu dofinansowania w następnych latach realizacji programu i realizowanie go wg wariantu I.

Szacunkowe koszty realizacji wariantu I i II zostały przedstawione tabeli Harmonogram usuwania azbestu z terenu Gminy Karpacz w rozdz. 8.

Pomoc ta powinna mieć formę dopłaty do transportu i unieszkodliwienia płyt eternitowych. Warunkiem otrzymania kredytu lub dotacji byłoby przestrzeganie zasad ustalonych w regulaminie dofinansowania transportu i unieszkodliwienia azbestu.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.nfosigw.gov.pl

Usuwanie wyrobów zawierających azbest znalazło się na liście programów priorytetowych Ochrona ziemi – Gospodarowanie Odpadami innymi niż komunalne finansowanym ze środków krajowych.

Celem programu jest wzrost ilości unieszkodliwionych oraz zabezpieczonych odpadów zawierających azbest. Dofinansowane są przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczania odpadów zawierających azbest, zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Wdrażanie programu odbywa się w latach 2010 - 2017. Terminy składania wniosków dla wnioskodawców określają indywidualnie WFOŚiGW i umieszczają na swojej stronie internetowej. Beneficjentami programu są jednostki samorządu terytorialnego za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Szczegółowe zasady udzielania dofinansowania, a także formularze wniosków można znaleźć na stronie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

<http://www.wfosigw.wroclaw.pl/>

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udziela dotacji w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Podczas ubiegłej edycji konkursu dofinansowywanie odbywało się na następujących zasadach:

- 1) Beneficjentem Programu może być wyłącznie jednostka samorządu terytorialnego (JST) podejmująca realizację przedsięwzięć z zakresu usuwania azbestu, która:
 - przeprowadziła inwentaryzację wyrobów zawierających azbest,
 - posiada aktualny program usuwania azbestu zatwierdzony przez Radę Gminy,
 - przeprowadza procedury związane z wyłonieniem wykonawcy zadania zgodnie z Prawem Zamówień Publicznych.
- 2) JST może uzyskać do 85 % dotacji na zadanie obejmujące demontaż, zbieranie transport oraz unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest.
- 3) Jednostki samorządu terytorialnego pośredniczące w przekazywaniu dofinansowania ostatecznemu odbiorcy stosują zasady pomocy publicznej i są zobowiązane do zapewnienia zgodności pomocy publicznej z zasadami jej udzielania oraz realizacji innych obowiązków podmiotu udzielającego pomocy.

Szczegółowe informacje dotyczące dofinansowania jak i dokładne terminy składania wniosków w latach kolejnych można będzie znaleźć na stronie funduszu <http://www.wfosigw.wroclaw.pl/>.

BOŚ Bank (Bank Ochrony Środowiska)

www.bosbank.pl

Kredyty we współpracy z WFOŚiGW

Przedmiotem kredytowania mogą być inwestycje zgodne z listą przedsięwzięć priorytetowych WFOŚiGW we Wrocławiu. Lista ta w priorytecie Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi, zakłada realizację zadań z zakresu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, w tym odpadów medycznych, odpadów przemysłowych oraz

odpadów zawierających azbest z uwzględnieniem działań wynikających z przyjętych programów usuwania azbestu.

Wniosek o udzielenie dopłaty należy złożyć w WFOŚiGW. Po uzyskaniu zawiadomienia o warunkach udzielenia dopłaty do kredytu i jej maksymalnej wysokości Wnioskodawca dokonuje wyboru banku kredytującego. W okresie 3 miesięcy od daty zawiadomienia o przyznaniu dopłaty Wnioskodawca przedkłada w Funduszu umowę z bankiem oraz umowę z wykonawcą zadania, które wraz ze złożonym wnioskiem stanowią podstawę do zawarcia umowy trójstronnej pomiędzy Wnioskodawcą, Funduszem i Bankiem.

Kredyt EKOodnowa dla Firm to długoterminowe finansowanie przeznaczone na realizowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie wartości jego majątku trwałego poprzez realizację inwestycji przyjaznych środowisku, w tym:

- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- termomodernizację obiektów usługowych i przemysłowych,
- unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest,
- pozostałe projekty inwestycyjne o charakterze proekologicznym.

Kredyt ten skierowany jest do:

- przedsiębiorców z sektora MŚP, w tym mikroprzedsiębiorstwa,
- klientów posiadających rachunek w BOŚ S.A. (w przypadku nie posiadania zalecane jest założenie rachunku),
- klientów, którzy złożą wniosek wraz z niezbędną dokumentacją,
- klientów posiadających zdolność kredytową tj. zdolność do spłaty kredytów i innych rodzajów finansowania wraz z odsetkami w terminach i na warunkach określonych w umowie,
- klientów posiadających prawne zabezpieczenia zwrotu kredytu.

Spis tabel

Tabela 1. Inwentaryzacja ilości azbestu na terenie Gminy Karpacz – kształtowanie się ilości azbestu na przestrzeni lat	12
Tabela 2. Inwentaryzacja ilości azbestu na terenie Gminy Karpacz – kształtowanie się ilości azbestu wg stopnia pilności wymiany na przestrzeni lat	12
Tabela 3. Inwentaryzacja ilości azbestu na terenie Gminy Karpacz – zestawienie ogólne	13
Tabela 4. Ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Karpacz	14
Tabela 5. Szacunkowe koszty związane z demontażem i unieszkodliwieniem wyrobów azbestowych	17
Tabela 6. Harmonogram usuwania azbestu z terenu Gminy Karpacz	18
Tabela 7. Główne założenia Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Karpacz	19
Tabela 8. Zestawienie danych dotyczących ilości usuniętych wyrobów azbestowych z terenu Gminy Karpacz oraz nakładów finansowych poniesionych na zadanie (stan na rok 2013)	22
Tabela 9. Harmonogram działań w zakresie inwentaryzacji i usuwania azbestu	24

Spis wykresów

Wykres 1. Ilość zinwentaryzowanego azbestu na terenie Gminy Karpacz wg stopnia pilności w Mg	13
Wykres 2. Ilość zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest w m ² ogółem w poszczególnych miejscowościach Gminy Karpacz	14
Wykres 3. Ilość zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest w m ² wg poszczególnych kategorii stopnia pilności wymiany w poszczególnych miejscowościach Gminy Karpacz	15
Wykres 4. Planowana ilość likwidacji azbestu w % z terenu Gminy Karpacz w latach 2013 – 2032	18

Spis załączników

1. Karta przekazania odpadu – wzór
2. Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsc ich występowania
3. Wzór – Informacja o wyrobach zawierających azbest
4. Wzór – ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest
5. Wykaz firm świadczących usługi z zakresu prac z azbestem

Spis skrótów

MZGK Sp. z o. o – Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o.
 POKZA – Program Oczyszczania Kraju z Azbestu
 PUWZA lub Program – Program usuwania wyrobów zawierających azbest
 NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 BOŚ – Bank Ochrony Środowiska

Wszelkiego rodzaju obliczenia kosztów związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest były dokonywane w arkuszu kalkulacyjnym EXCEL, skąd mogą wynikać błędy zaokrągleń

ZAŁĄCZNIKI

**Załącznik nr 1 do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Karpacz**

WZÓR

Karta przekazania odpadu

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU	Nr karty ^a	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{b,c}	Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadu ^{b,d}	Posiadacz odpadu, który przejmuje odpad ^b
Adres ^e	Adres ^{d,e}	Adres ^e
Telefon / fax	Telefon / fax ^d	Telefon / fax
Nr REGON	Nr REGON ^d	Nr REGON
Miejsce przeznaczenia odpadów ^f		
Kod odpadu:	Rodzaj odpadu:	
Data	Masa przekazanych odpadów [Mg] ^h	Nr rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{d,i}
Potwierdzenie przekazania odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odpadu ^a	Potwierdzam przejęcie odpadu
Data, pieczęć i podpis	Data, pieczęć i podpis	Data, pieczęć i podpis

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 08.12.2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. 2010, nr 249, poz. 1673)

Objaśnienia:

- ^a Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- ^b Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu.
- ^c W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r. poz. 391 ze zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- ^d W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- ^e Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- ^f Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów.
- ^g W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu. Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów temu samemu posiadaczowi odpadów.
- ^h Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- ⁱ Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

**Załącznik nr 2 do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Karpacz**

WZÓR

**OZNAKOWANIA WYROBÓW, ODPADÓW I OPAKOWAŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB
WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST, A TAKŻE MIEJSC ICH WYSTĘPOWANIA**

Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.
Oznakowanie wzorowane na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478 EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- b) oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
 - górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - dolnej ($h_2 = 60\% H$) zawierającej wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
- c) jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski”

Załącznik nr 3 do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Karpacz

WZÓR

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres
3. Rodzaj zabudowy³⁾
4. numer działki ewidencyjnej⁴⁾
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾
8. Stopień pilności⁷⁾
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾
 - nazwa i numer dokumentu
 - data ostatniej aktualizacji
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu
8. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁹⁾

Data

(podpis)

Objaśnienia:

- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno – gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe, izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu.
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” – załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest z dn. 02.04.2004 r. Dz. U. 2010, nr 162, poz. 1089. te wszystkie się zgadzają?
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę dokumentu oraz datę jego ostatecznej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej

**Załącznik nr 4 do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Karpacz**

WZÓR

OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej

Adres miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej

Rodzaj zabudowy¹

Numer działki ewidencyjnej / obrębu ewidencyjnego³

Nazwa, rodzaj wyrobu⁴

Ilość wyrobu⁵

Data sporządzenia poprzedniej oceny

Grupa nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. <1 000 kg/m ³)	25	
4	pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	

Grupa nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej		
21	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	0	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)		
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA

W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności

Stopień I – od 120 punktów

(wymagane pilne usunięcie, wymiana na wyrób bezazbestowy lub zabezpieczenie)

Stopień II – od 95 punktów do 115 punktów

(wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku)

Stopień III – do 90 punktów

(wymagana ocena w terminie do 5 lat)

Oceniający
nazwisko i imię

Właściciel / Zarządca
podpis

miejsceowość / data

Adres lub pieczęć z adresem

Objaśnienia

- Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo - cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo - cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo - cementowe, izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo - kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo - kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
- Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny, jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena

**Załącznik nr 5 do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Karpacz**

Wykaz firm świadczących usługi z zakresu prac z azbestem

Lp.	Nazwa firmy adres	tel. kontaktowy strona internetowa
1	DeROG - specjalistyczne czyszczenie elewacji - Tomasz Wiśniewski ul. Wolności 82 58-500 Jelenia Góra	tel. 510 28 51 51 www.derog.pl
2	ISOLEA ul. Wałowa 24 50-201 Wrocław	isotec.biz
3	MILAB S.C. M. Lewandowska, J. Obcowska ul. Długopolska 31 50-560 Wrocław	tel. 71 316 41 85
4	METROMED Jolanta Wanat ul. Powstańców Śląskich 6 58-500 Jelenia Góra	tel. 75 767 85 85
5	P.U.H. EKSBUD Waldemar Włodarczyk Nowice 44 58-140 Jaworzyna Śląska	tel. 74 858 75 92
6	Zakład Budowlano-Instalacyjny RICARDO Ryszard Droszcz Ul. Górnicza 35 59-900 Zgorzelec	tel. 75 775 75 74
7	TERMO PPUH MACIEJ KOWALCZYK ul. Hubska 117 50-501 Wrocław	tel. 71 373 60 17 www.termo.pl
8	Przedsiębiorstwo Wodociągów Kanalizacji i Ciepłownictwa Sp. z o. o. ul. Dworcowa 7 59-170 Przemków	tel. 76 831 93 23
9	ARCADIS Ekokonrem Sp. z o.o. ul. Tarnogajska 18 50-512 Wrocław	tel. 71 782 30 10 www.arcadis.pl
10	AG s.c. Wierzbno 1D 55-216 Wierzbno	tel. 71 345 76 24
11	Przedsiębiorstwo Oczyszczania Wód i Ziemi POWIZ Sp. z o. o. ul. Fabryczna 10/13 53-609 Wrocław	tel. 71 356 50 68 www.powiz.com.pl
12	Budownictwo Energetyczne ESZBUD ul. Skarbka 6/3 59-220 Legnica	tel. 76 854 09 63
13	EKOSTAR POLSKA Sp. z o.o. ul. Rackawicka 15/17 53-149 Wrocław	tel. 071 782 81 91 tel 0 71 361 60 61 w. 372
14	KASTOR Tomasz Janiszewski ul. Kolonia 19B/2 67-321 Leszno Górne	tel. 068 376-65-93 tel. 0 607 285 900
15	SEGI-AT Sp. z o.o. ul. Baletowa 30 02-867 Warszawa	tel. 022 331-34-40 tel. 022 331-34-60 tel. 022 311-34-65 fax 022 331-34-45 http://www.segi.pl/

Lp.	Nazwa firmy adres	tel. kontaktowy strona internetowa
16	Centrum Gospodarki Odpadami Azbestu CARO ul. Zamoyskiego 51 22-400 Zamość	tel. 084 627-30-13 tel. 0 608 435 133 www.azbest-caro.pl/
17	EKO-PIK Sp. z o.o. ul. Harcerska 16 63-000 Środa Wielkopolska	tel. 061 285-40-74 tel. 061 285-22-39 www.ekopik.com.pl/
18	TERMOEXPORT Janusz Brzuchalski ul. Żurawia 24/7 00-515 Warszawa	tel. 022 821-34-67 tel. 022 621-21-97 tel. 022 621-40-64 tel. 022 821-41-75 www.termoexport.pl/
19	Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o. Reguły ul. Graniczna 6 05-816 Michałowice biuro i adres do korespondencji Chlebnia 48 05-825 Grodzisk Mazowiecki	tel. 022 725-32-39 tel. 022 724-15-78
20	ALGADER-HOFMAN ul. Wólczyńska 133 bud. 11B 01-919 Warszawa	tel. 022 864-94-97 tel 022 864-94-99 tel.o22 834-73-53 tel. 022 834-75-80 tel. 022 864-98-12 tel. 0 603 124 853
21	Autoryzowany Zakład Ogólnobudowlany Danuta i Piotr Gawlik ul. Kresowa 27 43-400 Cieszyn	tel. 033 858-20-18 tel. 0 605 683 947 www.azo-gawlik.pl
22	Spe-Bau sp. z o.o. ul. Mielecka 21/1 53-401 Wrocław	tel. 071 362-44-79 www.azbest.pl
23	MTG Marian Gluza ul. Płakowicka 11 59-600 Lwówek Śląski	tel. 075 782-33-56
24	SAVEX-2 Sp. z o.o. Jerzmanki 65 59-900 Zgorzelec	tel. 75 775 55 90 www.savex.pl
25	Ośrodek Badań Podstawowych, Projektów i Wdrożeń Ochrony Środowiska i Biotechnologii OIKOS Sp. z o.o. ul. Łokietka 9/6 50-243 Wrocław	tel. 71 311 66 18 www.oikoslab.pl
26	Przedsiębiorstwo Projektowo Usługowe EKO- TECH sp.j. ul. Sienkiewicza 116/5 50-347 Wrocław	tel. 71 328 10 38 www.eko-tech.com.pl
27	P.P.H.U. EKO-MIX Spurek Konstanty Andrzej ul. Grabiszyńska 163 50-950 Wrocław	tel. 071 332-41-61 071 361 30 41-43 wew 231 tel/fax 071 332-45-00 0 600 703 713 www.ekomix.pl
28	Z.U. REMAT Stanisław Polowy Oś. XXX-lecia 12/92 47-303 Krapkowice	tel. 077 466-53-50
29	Przedsiębiorstwo Handlu i Usług PROMECH Mariusz Kołodziejczuk	

Lp.	Nazwa firmy adres	tel. kontaktowy strona internetowa
	ul. Górna 3 58-500 Jelenia Góra	
30	Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe JUKO Jerzy Szczukocki ul. Zamurowa 8 97-300 Piotrków Trybunalski	tel. 044 732-69-63 tel. 044 732-69-64 tel. 044 732-69-65 tel. 044 649-94-23 tel. 044 649-94-24
31	Zakład Budowlano – Instalacyjny RICARDO Ryszard Droszcz ul. Górnicza 35 59-900 Zgorzelec	tel. 75 775-75-74
32	ENERGE Sp. z o.o. os. Na Stoku 11/30 31-702 Kraków	tel. 012 645-12-80 www.energe.pl
33	R&M plettac Sp. z o.o. ul. Kościuszki 19 63-500 Ostrzeszów	tel. 062 587-01-00 fax 062 586-17-00 www.plettac.pl
34	Usługi Remontowo – Budowlane Roman Dębicki JENIN ul. Słoneczna 4 66-450 Bogdaniec	tel. 095 751-03-75 0 602 643 454
35	AM Trans Progres Sp. z o.o. ul. Sarmacka 7 61-616 Poznań	tel. 061 656-97-37 www.amtrans.pl
36	Zakład Utylizacji Odpadów Przemysłowych ul. Mrozowa 9A 31-752 Kraków	tel. 012 684-21-57 www.zuop.com.pl
37	EkoNaft Sp. z o.o. ul. Fabryczna 22 32-540 Trzebina	tel. 032 618-05-02 fax 032 618-05-05 www.ekonaft.pl/
38	TKJ Matuszewski ul. Por. Krzycha 5 86-300 Grudziądz	www.matuszewski.com.pl
39	UTIL Stanisław Załona Ryczówek ul. Dolna 8 32-310 Klucze	tel/fax 032-6420311 600290778
40	ABBA-EKOMED Sp. z o.o. ul. Moniuszki 11/13 87-100 Toruń	tel. (0-56) 651 36 67, 651 44 25 tel./fax (0-56) 654 86 70/71 www.abba-ekomed.com.pl
41	EKOFER, Stanisław Czaj ul. Flisaków 9 58-500 Jelenia Góra	tel. 7647222, fax 7542532
42	EKOPROD s.c. Koskowie 72 59-241 Legnickie Pole	tel. (0-76) 866 34 15 fax (0-76) 852 36 34 www.utylizacja.legnica.pl
43	HYDROGEOTECHNIKA Sp. z o.o. ul. Ściegiennego 262 25-116 Kielce	tel. (0-41) 348-06-60 fax. (0-41) 361 01 59 www.hydrogeotechnika.pl
44	AZBE, Jacek Gramera ul. Konstruktorów 36/15 65-119 Zielona Góra	tel. 068 322 71 54, kom. 0509 291 359
45	Regionalne Przedsiębiorstwo Budownictwa Wiejskiego ERBUD Kosinowo 21	tel. 0-71 318 57 96 faks. 0-71 318 52 11

Lp.	Nazwa firmy adres	tel. kontaktowy strona internetowa
	55-110 Prusice	
46	AK NOVA ul. Ostrowska 42 63-430 Odolanów Adres do korespondencji : Biuro Handlowe ul. Czechosłowacka 159 60-116 Poznań	tel. 48 61 6623393 faks. 48 61 6623331 www.aknova.pl/
47	Albeco Szczepańska Sp. j. ul. Sikory 27 87-500 Rypin	tel. 0 54 280 08 25
48	Jacek Sroka ul. Zuchów 10 63-500 Ostrzeszów	tel. 0 695 943 999 faks. 0-62-586 14 51

Źródło: Starostwo Powiatowe w Jeleniej Górze, www.bazaazbestowa.gov.pl